

Olje og energidepartementet
Energi og vassdragsavdelingen
Postboks 8148 Dep

0033 OSLO

02 1 2351 - 135	
DATO 01.03.2003	
AN 501 Vassdr.l.	LNSP.

Deres ref.

Vår ref.

Dato

OJO

31. mars 2003

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG OM ENDRINGER I INDUSTRIKONSESJONSLOVEN OG VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN (HJEMFALL)

1 Innledning

Olje- og energidepartementet (OED) fremla den 29. november 2002 høringsutkast med forslag til endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven. Hedmark Energi Holding AS (HEAS) ønsker med dette å kommentere enkelte sentrale premisser for forslaget. For ordens skyld nevnes at kommentarene er utarbeidet i samråd med vår juridiske rådgiver Thommessen Krefting Greve Lund v/Gunnar Martinsen og Erik Samuelsen.

2 Kort om lovforslagets faktiske betydning for HEAS.

HEAS har til sammen 11 egne kraftverk og er deleier i 11 andre som utnytter fall som er ervervet etter 18. september 1909. I produksjonsvolum er det tale om hele selskapets samlede årlige kraftproduksjon på ca 1430 GWh som vil omfattes av OEDs forslag. Vi vil anslå verdien av de berørte anleggene i dag til å være over 3 milliarder kroner, og det umiddelbare økonomiske tapet for selskapenes eiere ved en eventuell gjennomføring av OEDs forslag til å være min kr 100 mill.

3 Virkninger av forslaget - uttale kontra reelle målsetninger

Etter vår oppfatning vil OEDs forslag ha en rekke uheldige virkninger som ikke er omtalt eller vurdert i høringsutkastet av 29. november i fjor. Enkelte av disse skal kort beskrives

1

her. I forlengelsen av dette skal vi kommentere det som virker som et misforhold mellom de *uttalte* og de *reelle* målsetninger bak forslaget.

- a) En åpenbar konsekvens av forslaget er at det vil føre til en betydelig overføring av verdier fra lokale og regionale eiere (kommuner/fylkeskommuner) til staten. Riktignok vil forslaget også innebære at flere vertskommuner kommer i posisjon til å få andel i verdier ved hjemfall, men denne "bivirkningen" vil virke skjevt og tilfeldig og ikke på langt nær frata lovendringen dens karakter av subsidier fra distriktene til staten.

Vi kan ikke se noen fornuftig grunn til at distriktene skal støtte staten på denne måten. Tvert imot virker dette som en tankegang som går på tvers av hovedlinjene i distriktspolitikken og realpolitiske behov. Vi kan heller ikke se at dette viktige aspektet ved lovforslaget er kommentert i departementets høringsutkast.

- b) Den foreslåtte lovendringen vil etter vår oppfatning gjøre det mer attraktivt og aktuelt for (fylkes)kommunale eiere av vannkraftressurser å realisere "arvesølvet" ved salg til større industrielle (les: utenlandske) aktører. Innføring av hjemfall om 75 år vil føre til en gradvis verdireduksjon på de offentlige kraftselskapene i konsesjonsperioden. Dette vil være et argument for å selge seg ut så tidlig som mulig, mens mest mulig av verdiene er i behold.

Lovforslaget innebærer også betydelige problemer med hensyn til incentiver til vedlikehold og reinvesteringer i sluttfasen av konsesjonsperioden. Ettersom konsesjonærene ikke vil få andel i den merinntekten som følger av investeringer i tiden like før hjemfallet, vil man gradvis få mindre og mindre ønske om å investere i anleggene. Denne effekten gjør seg gjeldende i dag for kraftverk som er underlagt hjemfallsvilkår. Departementets forslag vil imidlertid medføre at effekten vil gjelde nesten samtlige kraftverk i Norge (i stedet for 6-7 % som i dag), og problemene vil for den alt overveiende del slå inn på samme tid. Vi tror ikke at de foreslåtte tilpasninger i industrikonsesjonsloven § 2 fjerde ledd post 17 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr 4 er tilstrekkelige til å bøte på disse problemene. Bruk av hjemfallsavtaler ("foregrepet hjemfall" mv) reiser også betydelige praktiske problemer når det alt vesentlige av norsk kraftproduksjon skal hjemfalle samtidig. For øvrig kan eventuelle avtaler om foregrepet hjemfall kun benyttes én gang i henhold til dagens regelverk. Dette i seg selv nødvendiggjør helt nye regler knyttet til instituttet foregrepet hjemfall.

Disse uheldige virkningene av OEDs forslag vil kunne svekke den nasjonale kontrollen med naturressursene, og vil også ha uheldige virkninger i forhold til forsyningsikkerhet og kraftoppdekning.

- c) Vi antar at det fremdeles er en politisk målsetning i Norge å legge til rette for utvikling og opprettholdelse av næringsvirksomhet og industri i regionene. Denne målsetningen undergraves av OEDs lovforslag. Langsiktig regionalt eierskap til kraftressursene er viktig for regional næringsutvikling, langsiktig regional industriell tenkning og bevaring av kompetanse og arbeidsplasser i regionene.

Det fremgår av OEDs høringsutkast (f eks s 28-29) at lovforslaget særlig tar sikte på å sikre langsiktig nasjonal handlefrihet med hensyn til forvaltningen av naturressursene. Dette er den viktigste *uttalte* målsetningen.

Etter vår oppfatning kan hensynet til ressursforvaltning ivaretas like godt med andre virkemidler enn den ekstremt inngripende utvidelsen av hjemfallsreglene som her foreslås innført. De mest nærliggende virkemidlene er generell lovregulering av *utøvelsen av virksomhet* i vassdragene, kombinert med bruk av den eksisterende adgang til *revisjon av konsesjonsvilkår* ut fra endrede miljømessige krav.

Hjemfallsinstituttet er imidlertid basert på at den mest absolutte kontroll med naturressursene på lang sikt fås gjennom eierskap. Den norske konsesjonslovgivningen er – og har vært – basert på at *offentlig* eierskap ivaretar dette behovet; uten at man har ansett det nødvendig å behandle stat og kommune forskjellig (jf bl a høringsuttalelsen på s 32). Det foreliggende forslaget forlater dette utgangspunktet, og er basert på at det er nødvendig av ressursforvaltningshensyn å overføre eierskapet til naturressursene fra (fylkes)kommuner til staten.

Den uttalte målsetningen om langsiktig nasjonal handlefrihet med hensyn til forvaltningen av naturressursene må slik vi ser det være en skinnbegrunnelse. Innføring av fullt hjemfall med tilbakevirkende kraft overfor kommunale og fylkeskommunale kraftselskaper er en ren konfiskasjon, og den eneste *reelle begrunnelsen* vi kan se er at man ønsker en total nasjonalisering av kraftproduksjonssektoren.

4 Lovendringen kan bare gjennomføres mot erstatning

4.1 Innledning – utgangspunkter

Justisdepartementets lovavdeling konkluderer i sin uttalelse til OED av 16 oktober 2002 at det inngrepet som lovforslaget går ut på, i utgangspunktet er en tvungen eiendomsoverføring som rammes direkte av Grunnloven § 105. Det eneste punktet i vurderingen av erstatningsspørsmålet som Lovavdelingen er usikre på, er spørsmålet om Grunnloven § 105 gir vern for kommuner og fylkeskommuner.

4.2 Kommunale og fylkeskommunale eieres vern etter Grunnloven

4.2.1 Lovavdelingens syn

Helt generelt sier Lovavdelingen at kommuner i utgangspunktet er vernet av Grunnloven § 105, men at dette vernet antagelig er "noe begrenset" sammenlignet med det som gjelder for private rettssubjekter (s 14). At kommuner i utgangspunktet er vernet av Grunnloven følger av en høyesterettsdom fra 1910 (som bygger på at kommuner har det *samme* vernet som private etter både § 97 og § 105), som ikke senere er fraveket i rettspraksis. At vernet i noen sammenhenger er mer begrenset, er begrunnet dels med juridisk teori og reelle hensyn knyttet til utviklingen av forholdet mellom stat og kommune, og dels med lovgivningspraksis. I enkelte tilfeller har Stortinget lagt til grunn at lovgivningen kan frata kommuner eiendom uten erstatning. Lovavdelingen nevner fire eksempler fra lovgivningspraksis, hvorav tre gjelder omorganisering av helse- og rusmiddelomsorgen, hvor eiendommer overføres fra ett forvaltningsorgan til et annet i forbindelse med en samtidig overføring av ansvaret for de aktuelle offentlige oppgavene.¹ Det fjerde eksempelet gjelder endring av kommunale inndelingsgrenser, som medførte overføring av verdier mellom kommuner.

Eksempler som har nevneverdige fellestrekk med den foreslåtte lovendringen finnes ikke. Følgelig antar Lovavdelingen at det må vurderes konkret om kommuner er vernet av Grunnlovens § 105 i forhold til innføring av hjemfall med tilbakevirkende kraft.

På dette punktet avstår Lovavdelingen fra å gi noen konklusjon. Lovavdelingen strekker seg langt for å komme til den konklusjonen som OED åpenbart ønsker, men finner ikke dekning i eksisterende rettskildefaktorer for å fastslå at kommuner ikke er vernet i denne sammenhengen. På s 17 i uttalelsen heter det at rettsstillingen er usikker, og at dersom man skal godta at lovendringen gjøres erstatningsfritt, "*må dette etter Lovavdelingens syn langt på vei begrunnes med at Grunnloven ikke hindrer Stortinget i å nedlegge kommunene eller bestemme deres vilkår.*" I det avsluttende avsnitt 8 "*Konklusjoner*" i Lovavdelingens uttalelse gjentas det at "*Det er usikkert om Grunnloven § 105 tillater innføring av hjemfallsrett til fallrettigheter overfor kommunene uten at det betales erstatning*", jf pkt D på s 24.

Etter drøftelsen av dette spørsmålet (uttalelsen s 17) heter det at "*Vi vil for øvrig ikke utelukke uten videre at det ligger innenfor en forsvarlig grunnlovstolking å konkludere med at innføring av hjemfallsrett overfor kommunene ut fra en totalvurdering går klar av Grunnloven § 105.*" (vår understrekning).

Helt avslutningsvis i uttalelsen (på s 25) heter det at

¹ Det ferskeste eksempelet var ikke behandlet av Stortinget på tidspunktet for Lovavdelingens uttalelse – jf Ot prp nr 3 (2002-2003) – men er senere behandlet av Sosialkomiteen, jf Innst O nr 51 (2002-2003).

"... domstolene vil gi Stortinget et spillerom når lovens forhold til Grunnloven skal vurderes, såfremt Stortinget har fått et utførlig og godt grunnlag for å foreta en slik vurdering. Dette kan underbygge konklusjonene ovenfor så langt de åpner for å lovfeste hjemfallsrett uten erstatning." (vår understrekning)

4.2.2 OEDs uholdbare bruk av Lovavdelingens uttalelse på dette punktet

OED gjengir deler av Lovavdelingens uttalelse, og konkluderer slik på s 81 i høringsutkastet:

"Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at den foreslåtte lovendring kan gjennomføres uten at det oppstår plikt til å yte erstatning etter Grunnloven til de berørte statsforetak, fylkeskommuner, kommuner og offentlige selskap."

OED redegjør ikke for hva den "samlede vurderingen" går ut på; departementet forteller bare at man har foretatt en slik samlet vurdering. Departementets konklusjon må opplagt ses i sammenheng med den svært forløholdne uttalelsen til Lovavdelingen som er sitert ovenfor og uttalelsen om at domstolene vil være tilbakeholdne med å fastslå grunnlovsstrid hvor Stortinget har vurdert spørsmålet og hvor det er rimelig tvil om lovforslagets forhold til Grunnloven.

Det legges her opp et *taktisk løp* fra OEDs side for å få vedtatt en lov som i utgangspunktet står i et svært tvilsomt forhold til Grunnloven. Man spiller på at Høyesterett ikke vil gripe inn og tilkjenne erstatning med mindre det er *hevet over rimelig tvil* at loven er i strid med Grunnloven, og man satser *bevisst* på å legge opp lovgivningsprosessen på en slik måte at det skal bli vanskeligst mulig for domstolene å gripe inn. Etter vår oppfatning er denne fremgangsmåten i strid med Grunnlovens prinsipper. Dersom man ønsker å endre Grunnloven, må dette gjøres på den måten som er foreskrevet i Grunnloven § 112.

Høringsutkastet siterer store deler av Lovavdelingens uttalelse, men unnlater å sitere uttalelsens avsnitt 8, som heter "Konklusjoner". Leser man bare OEDs høringsutkast kan man få inntrykk av at Lovavdelingens avsnitt om at man "*for øvrig ikke [vil] utelukke uten videre at det ligger innenfor en forsvarlig grunnlovstolkning*" å komme til at kommuner og fylkeskommuner ikke er vernet av Grunnloven, faktisk er Lovavdelingens konklusjon på spørsmålet. Dette er ikke riktig, og et slikt inntrykk er et resultat av selektiv sitering i Høringsutkastet. Hadde OED også sitert det avsnittet som heter "Konklusjoner", ville det fremkommet klart at Lovavdelingens konklusjon på dette punktet er at spørsmålet er *usikkert*. Lovavdelingen *avstår* med andre ord fra å konkludere.

I Lovavdelingens redegjørelse for den forfatningsrettslige teori vises det kort til en fremstilling av norsk kommunalrett av forfatterne Bernt, Overå og Hove, som er den eneste kilden i juridisk teori hvor det hevdes helt generelt at kommuner og

fylkeskommuner ikke er vernet av Grunnloven §§ 105 og 97. Denne fremstillingen nevnes bare helt kort, og Lovavdelingen påpeker at "Standpunktet deres er imidlertid ikke utdypet" (s 12). Lovavdelingen legger altså liten eller ingen vekt på Bernt/Overå/ Hove som rettskildefaktor, fordi deres behandling av spørsmålet er knapp, unyansert og ubegrunnet.

OED tar på sin side begjærlig tak i denne rettskildefaktoren, og hevder at Bernt, Overå og Hoves bok om kommunalrett fra 2002 viser at det har skjedd en utvikling i den juridiske teorien fra "de gamle" forfatterne som hadde en "gammeldags" oppfatning av Grunnloven og til dagens forfattere som har et mer moderne syn. Uten at det fremkommer eksplisitt, legger OED en helt annen vekt på rettskildefaktoren Bernt/Overå/Hove enn Lovavdelingen gjør. Dersom det hadde vært faglig juridisk grunnlag for å hevde at det har skjedd en slik utvikling i juridisk teori, antas det at Lovavdelingen ville ha påpekt det. Det har den imidlertid ikke gjort.

OEDs høringsutkast går etter vår oppfatning lengre enn til å utnytte Lovavdelingens uttalelse for hva den er verdt – departementet legger *mer* i uttalelsen enn det er grunnlag for.

4.2.3 HEAS's kommentarer

Når Lovavdelingen ikke har funnet det faglig forsvarlig å gi den konklusjonen OED åpenbart ønsket, så er det fordi det ikke er juridisk grunnlag for en slik konklusjon. Kommuner har – som Lovavdelingen påpeker – i utgangspunktet vern etter Grunnlovens §§ 97 og 105, og ingen av de tilfellene hvor kommuner og fylkeskommuner i praksis har vært ansett for å ikke ha vern, har tilstrekkelige fellestrekk med hjemfallssaken til at de kan gi noen veiledning. I tilfellene fra praksis som gjelder omorganisering av helse- og rusmiddelomsorgen har staten overtatt de aktuelle offentlige oppgavene som ble overført samtidig med (fylkes)kommunal eiendom. I tillegg har det blitt lagt vekt på at staten har overtatt gjeld og forpliktelser, jf f.eks følgende bemerkning fra Sosialkomiteens innstilling til Odelstinget vedrørende statlig overtakelse av deler av fylkeskommunens ansvar for tiltak for rusmiddelmissbrukere (Innst O nr 51 for 2002-2003, pkt 1.5):

"Departementet er kommet til at staten ved lov og uten hinder av Grunnloven § 105 kan overta fylkeskommunens aktiva knyttet til de institusjoner og tjenester som overføres, i alle fall når den samtidig overtar den andel av fylkeskommunens gjeld og andre forpliktelser som er tilknyttet virksomheten som overføres." (vår understrekning)

Situasjonen er grunnleggende forskjellig fra statlig overtakelse – uten erstatning – av *beftelsesfrie* eiendommer knyttet til en *kommersiell* virksomhet som drives av kommunalt eide aksjeselskaper.

Forfatningsrettslig teori legger til grunn at kommuner og fylkeskommuner har vern utenom tilfeller hvor eiendomsavståelser skjer i forbindelse med en samtidig omorganisering av visse typiske offentlige oppgaver. Høyesterett har også lagt til grunn at kommuner og fylkeskommuner har vern. Det vises til dommen i Rt 1910 s 801, som ikke senere er fraveket. Det vises også til Rt 2001 s 1661, hvor både flertall og mindretall la til grunn at Grunnlovens § 97 kunne være et avgjørende grunnlag for å løse saken i favør av Vest-Agder fylkeskommune. Spørsmålet kom imidlertid ikke på spissen i denne saken fordi flertallet løste saken på et annet grunnlag.

Vi viser også til Lovavdelingens uttalelse til OED i den ferske saken om endring av beregningsgrunnlaget for konsesjonskraftprisen. Uttalelsen er datert 27 november 2002 – med andre ord etter Lovavdelingens uttalelse i hjemfallssaken. Lovavdelingen konkluderer med at det *ikke er rettslig adgang* til å endre beregningsgrunnlaget for konsesjonskraftprisen med tilbakevirkende kraft overfor konsesjonærer (som i stor grad er de samme offentlige kraftselskapene som rammes av forslaget om endringer i hjemfallsreglene). Grunnloven § 97 var til hinder for å innføre en ny beregningsmetode med tilbakevirkende kraft når den nye metoden ville gi kraftprodusentene et økonomisk tap.

Lovavdelingen presiserer for ordens skyld i en fotnote at

”Vi har med dette ikke gitt uttrykk for noe standpunkt til spørsmålet om og eventuelt i hvilken utstrekning kommuner og selskaper som er eid av kommunene, er vernet av Grunnloven § 97. Dersom ... ikke har slikt vern, vil dette ha konsekvenser for adgangen til å gi en lovendring tilbakevirkende kraft overfor dem”.

Dette kan ikke skyldes at Lovavdelingen hadde dårlig tid til å vurdere dette spørsmålet, ettersom spørsmålet er grundig drøftet i Lovavdelingens uttalelse av 16. oktober 2002 i anledning hjemfallssaken. Grunnen til at Lovavdelingen 27. november ikke gir uttrykk for noe standpunkt, er nettopp at Lovavdelingen tidligere ikke har funnet faglig grunnlag for å komme til den ønskede konklusjonen. 27. novemberuttalelsen viser to ting:

- (1) Lovavdelingen avstår konsekvent fra å ta stilling til spørsmålet om kommunenes grunnlovsværn. Regjeringens juridiske ekspertorgan vil ikke strekke seg lengre enn til å si at spørsmålet er usikkert.
- (2) I konsesjonskraftsaken kommer Lovavdelingen til en konklusjon som er en naturlig konsekvens av denne usikkerheten – er man usikker på hvor Grunnlovens grenser går, så må man velge det alternativet hvor man er på trygg grunn i forhold til Grunnloven. Lovavdelingen konkluderer med at *”...Grunnloven § 97 trolig er til hinder for at en endring av reglene om beregning av konsesjonskraftprisen til ugunst for*

kraftprodusentene gjøres gjeldende med virkning for vederlag som allerede er opptjent forut for regelendringens vedtakelse.” (vår understrekning).

4.3 Kommentarer til OEDs begrunnelse for valget av skjæringstidspunktet 18. september 1909

På s 59 i OEDs høringsutkast forklares bakgrunnen for OEDs valg av skjæringstidspunktet 18. september 1909:

”Preseptorisk vilkår om hjemfall i konsesjoner for erverv av eiendomsrett til vannfall ble første gang etablert ved lov nr. 4 av 18. september 1909. Departementet finner derfor å begrense endringsbestemmelsene til vannfall ervervet etter ikrafttredelsen av denne lov. (...) Etter dette tidspunktet var også de offentlige erververe klar over hjemfallsinstituttet, at dette instituttet kunne få betydning for ervervet og at deres særstilling var begrunnet i de samfunnsplikter som påhvilde dem for lokal kraftoppdekking. Forut for loven av 1909 var det derimot ikke påbudt med vilkår om hjemfall. Det ville derfor være urimelig å omfatte vannfall ervervet før ikrafttredelsen av denne loven.”
(våre understrekninger)

Det er fullstendig usannsynlig og klart oppkonstruert at noen kommune ved erverv av fallrettigheter i 1909 skulle ha gjort seg slike refleksjoner om hjemfallsrettens mulige betydning for dem som OED her antyder. Mer sannsynlig er det vel at den kommunale erverver av vannfall så på konsesjonsplikten og hjemfallsretten som noe som overhodet ikke angikk kommunen, verken nå eller i fremtiden. Som det fremgår på s 32 i høringsutkastet: Kommuner og fylkeskommuner ble på lik linje med staten ansett som en del av den offentlige forvaltningen. Kommuner og fylkeskommuner ble derfor unntatt fra konsesjonsplikten og bestemmelsene om hjemfall. Konsesjonsreglene har hele tiden tatt sikte på *offentlig* kontroll, ikke *statlig* kontroll. Hvis forutberegnelighet og rimelighet skal trekkes inn i dette bildet, trekker forutberegnelighetshensynet etter vår oppfatning i motsatt retning av det OED antyder.

OEDs rimelighetsvurdering knyttet til skjæringstidspunktet må ses i sammenheng med at det i høringsutkastet hevdes at kommuner og offentlige kraftselskaper har hatt en *gunstig særstilling* i konsesjonslovene på grunn av deres *oppdekningsplikt*. Dette er også en oppkonstruert slutning, som det ikke er grunnlag for og som ikke er dokumentert i OEDs redegjørelse for historikken på s 10-17 i høringsutkastet. Mer naturlig er det vel å si at private aktører har hatt en *ugunstig særstilling* på grunn av det tradisjonelle synspunktet om at det var viktig å sikre at vannfallene på lang sikt ble værende i norsk offentlig eie.

4.4 Inkonsistensen i OEDs argumentasjon knyttet til grunnlovsspørsmålene

Som nevnt anfører OED med bakgrunn i en *rimelighetsvurdering* at det inngrepet som gjøres i bestående rettigheter skal avgrenses i tid til erverv gjort etter skjæringstidspunktet. Erverv som er gjort før hjemfall ble innført i lovgivningen i 1909 rammes ikke av lovendringen fordi dette ville være et *uimelig inngrep* – en erverver av vannf all hadde ikke før 1909 mulighet til å forutse risikoen for senere å bli utsatt for hjemfall.

I og med at departementet løser spørsmålet om lovforslagets forhold til Grunnloven på det grunnlag at kommuner som sådanne ikke nyter vern etter Grunnloven §§ 105 og 97, er det nærliggende å spørre om hvorfor de begrenser inngrepet til erverv foretatt etter at hjemfall angivelig ble en påregnelig konsekvens av vannfallserverv. Når kommuner ikke er beskyttet av Grunnloven, hvorfor ikke da innføre hjemfall for *alle* offentlig eide vannfall, også de som er ervervet *før* 1909?

4.5 Oppsummering vedrørende grunnlovsspørsmålene

- Lovforslaget går ut på et inngrep i eksisterende rettighetsposisjoner som rammes direkte av Grunnloven § 105.
- Kommuner og fylkeskommuner er vernet av Grunnloven § 105 i forhold til den foreslåtte lovendringen. Det må legges betydelig vekt på at Lovavdelingen – regjeringens ege t ekspertorgan – ikk e har funnet faglig juridisk grunnlag for å komme til en annen konklusjon.
- Konsekvensen av dette er at lovendringen bare kan gjennomføres mot erstatning, også i forhold til (fylkes)kommunale aktører.

4.6 Andre erstatningsgrunnlag

Etter vår oppfatning vil den foreslåtte tvungne eiendomsavståelse være omfattet av den europeiske menneskerettskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1). På bakgrunn av proporsjonalitetsprinsippet som er utviklet i menneskerettsdomstolens praksis, utløser inngrepet etter vår oppfatning erstatningsplikt for staten – også p å dette grunnlag.

5 Avsluttende bemerkninger

Etter vår oppfatning vil en lovendring som foreslått i høringsutkastet utløse erstatningsplikt for staten både etter Grunnloven § 105 og etter EMK. Erstatningskravets størrelse vil være anslagsvis kr 100 – 200 mill.

Dersom lovforslaget mot formodning blir vedtatt i den form det nå har, er vi innstilt på å gjennomføre en full rettslig prøving av vårt erstatningskrav, for nasjonale og eventuelt også

for internasjonale domstoler. Vi bemerker i denne sammenheng at vi synes det er beklagelig at vi eventuelt vil måtte ligge i en rettslig strid med staten i en årrekke.

Med hilsen

Hedmark Energi Holding AS

Ola Mørkved Rinnan
Adm. dir.